

vergadering **C221**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 3 mei 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over voedselverlies door cosmetische eisen – 2333 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de doelstellingen van het nieuwe 'Strategisch plan Bio 2023-2027' – 2439 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Natuurherstelwet van de Europese Unie – 2458 (2022-2023)	15

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over voedselverlies door cosmetische eisen – 2333 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, we hebben het 'Actieplan voedselverlies en biomassa'. Dat loopt ondertussen al even en dat is hier ook al een aantal keren aan bod gekomen. Het belang van de strijd tegen voedselverlies mag niet worden onderschat. Dat kost de burger, de landbouwer en de bredere voedselketen geld. Met het reduceren van dat voedselverlies kunnen we in Vlaanderen ook heel veel CO₂ uitsparen en vanuit ethisch perspectief is het verspillen van voedsel niet aanvaardbaar.

In 2022 waren drie van de elf geselecteerde projecten binnen de oproep 2022 voor steun aan investeringen in de agrovoedingssector gelinkt aan het reduceren van voedselverlies. Specifiek worden de strenge of strengere cosmetische eisen vanuit de retail genoemd als oorzaak van het retourneren van verse producten en het mogelijk voedselverlies. In mijn zoektocht naar cijfers over de impact stootte ik op een studie van 2017. Die spreekt over een gemiddeld afzetverlies van iets meer dan 10 procent. Dat is toch aanzienlijk. Nu, dat zijn niet allemaal producten die verloren gaan voor de humane consumptie. Via diverse projecten en revalorisatie vindt ongeveer een derde via een ander kanaal toch nog een weg naar de humane voedselketen. Maar dat betekent dat meer dan de helft van deze 10 procent, een 120.000 ton, uit de humane voedingsketen verdwijnt en dus voedselverlies is.

In een schriftelijke vraag waar gecoördineerd op geantwoord werd door u en uw collega-minister Demir, vroeg ik naar recentere cijfers over de impact van cosmetische eisen op voedselverlies, hoe dit werd gemonitord en welke acties er binnen het actieplan waren om deze verliezen te reduceren. Maar jammer genoeg moest ik vaststellen dat er geen cijfers waren en ook geen concrete acties binnen het actieplan.

Er blijken dus nog wat gaten in het actieplan te zitten. We spreken hier over meer dan 100.000 ton aan voedsel dat onnodig uit de humane voedselketen verdwijnt, maar we volgen het blijkbaar niet echt op. Als we dan een doelstelling hebben, algemeen inzake voedselverlies is het toch nodig dat we degelijk monitoren waar de verliezen zitten, hoe we daaraan kunnen verhelpen en wat het resultaat is van de acties.

Minister, bent u ervan op de hoogte dat deze verliesstroom niet verder wordt onderzocht en dat er ook geen acties zijn specifiek daaromtrent binnen het actieplan?

Welke mogelijkheden ziet u om deze aanzienlijke verliesstroom toch te reduceren? Gaat u hier stappen in zetten?

Hebt u al zicht op de bindende doelstellingen inzake voedselverliezen die er eind 2023 zullen komen door de Europese Commissie?

Kunt u een timing geven voor het vrijgeven van de tweejaarlijkse rapportage over het actieplan? Wanneer mogen we deze verwachten?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, dank u wel, dat is een belangrijke vraag. Het actieplan rond voedselverlies wordt door minister Demir en mezelf getrokken. Het

zijn de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en het Departement Landbouw en Visserij die de coördinatie en de opvolging verzekeren. Bij de opmaak van het plan is samen met stakeholders en experts ook gekeken naar waar we op moeten focussen. Dat heeft uiteindelijk geresulteerd in het huidige plan waar inderdaad geen directe acties rond de cosmetische eisen zelf in zijn opgenomen.

Daarbij is het belangrijk om te verduidelijken dat hier wel indirect op gewerkt kan worden via acties onder het actieprogramma 'Samenwerking binnen productketens stimuleren'. Onder andere het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en Flanders' FOOD hebben onder dit actieprogramma diverse projecten lopen rond het valoriseren van reststromen van groenten en fruit. Zo worden binnen ILVO verschillende acties ondernomen om die verliesstromen te reduceren, enerzijds binnen de onderzoeksprojecten, anderzijds worden mogelijke valorisatiepistes onderzocht in bilaterale samenwerkingen met landbouwers.

Als voorbeeld verwijzen we graag naar twee onderzoeksprojecten waarbinnen het voedselverlies wegens cosmetische eisen onderzocht en gevaloriseerd wordt. Ten eerste is er het ZeroW-project: in dit Europees onderzoeksproject dat nog loopt tot 2025 met toch meer dan veertig partners, coördineert ILVO samen met onder andere Boerenbond, de OVAM, een bedrijf uit de groente- en fruitverwerkende sector SVZ en de Belgische Federatie van Voedselbanken een 'living lab' waarin mobiele verwerking van groente- en fruitoverschotten wordt onderzocht als mogelijke oplossing om klasse II-producten, overproductie en reststromen van groenten en fruit te valoriseren tot langer houdbare sappen, smoothies en ingrediënten voor soepen en puree. Het gaat niet alleen om proces- en productinnovatie, ook het verdienmodel, het businessmodel, de duurzaamheid en de samenwerking tussen de verschillende spelers in de keten hierbij komen aan bod.

Het onderzoeksproject OPTIBERRY, dat liep van 2020 tot 2022, werd geïnitieerd door het Borgloons landbouwbedrijf Wilderhof. Zij telen en vermarkten aardbeien, bramen en frambozen voor de retail. Gedurende het seizoen hebben ze de volgende verliezen door de cosmetische eisen van de klanten: voor aardbeien is dat 2700 tot 7000 kilo per week, voor frambozen 1500 tot 2500 kilo per week en voor bramen 1500 tot 2500 kilo per week. Binnen het project werden verschillende valorisatieroutes richting voeding verkend, waarvan er bepaalde routes effectief worden uitgevoerd in de praktijk. Het project heeft als resultaat dat momenteel alle verliezen wegens cosmetische eisen worden verwerkt richting voeding en dus geen voedselverlies meer zijn.

Ook de subsidie-instrumenten in het kader van het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) dat nu loopt, focussen op het verminderen van voedselverliezen.

Zo zet de VLIF-maatregel (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) 'Investerings- en afzet van landbouwproducten' verder in op het opwaarderen van reststromen. In het nieuwe GLB wordt de steun voor dergelijke projecten verhoogd van 30 procent naar 40 procent en wordt er meer belang gehecht aan de innovatieve aspecten bij de beoordeling van projecten.

Ook binnen de VLIF-investeringssteun voor productieve investering blijft er verhoogde steun mogelijk van 30 procent, naast de 10 procent extra voor jonge landbouwers, voor investeringen die resulteren in minder voedselverlies, zoals investeringen in oogstprotectie en bijvoorbeeld ook hydrokoeling van zacht fruit.

De interventie met steun voor EIP-samenwerkingsprojecten (European innovation partnership) opent de mogelijkheid voor een meer structurele samenwerking doorheen de keten, waarbij het verminderen van voedselverlies via samenwerking doorheen de hele keten een van de doelstellingen kan zijn en er ook een focus op de retail of zelfs consument kan komen te liggen. De enige voorwaarde in de

ondersteuning van dergelijke projecten is dat landbouwers actief worden betrokken en het project ook in het belang van de landbouwsector is.

U vraagt verder naar de bindende doelstellingen. Op Europees niveau wordt er niet gewerkt aan doelstellingen rond voedselverlies, maar rond voedselafval. Dat is een belangrijke nuance, aangezien het bij voedselverliezen gaat over het eetbare gedeelte van reststromen ongeacht de bestemming, terwijl het bij voedselafval gaat over stromen die effectief een afvalbestemming hebben.

Voor een stand van zaken in dat dossier en de Europese besprekingen moet ik u doorverwijzen naar collega Demir wier administratie dit in eerste instantie opvolgt.

De voorbereidingen van de rapportage over het actieplan zitten in een finale fase. De OVAM trekt ook hier de publicatie en communicatie, in afstemming met het Departement Landbouw en Visserij. Als alles goed gaat, mag u de eerste voortgangsrapportage van dat nieuwe actieplan nog in deze eerste jaarhelft, wellicht vóór de zomer, verwachten.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, minister, ik dank u voor uw antwoord. Het bevestigt wat ik al via de schriftelijke vraag had vernomen.

Er zijn onderzoeksprojecten en dat is goed. Het is belangrijk dat er onderzoek gebeurt en dat er wordt gepoogd om mogelijkheden te vinden voor de verwerking. Wij blijven het echter moeilijk hebben met de cosmetische eisen, die eigenlijk niets te maken hebben met de echte kwaliteit van producten, maar louter een vorm zijn van het weren van producten uit de retail, van het niet aanvaarden van die producten. Ik blijf dat moeilijk vinden. Er zijn natuurlijk grenzen aan, maar als een product kwalitatief goed is en beantwoordt aan alle vereisten en normen, moet daarop worden ingezet. Dat is de eerste stap. We moeten proberen dat voedselverlies zoveel mogelijk te beperken. We hebben al verhalen gehoord van mensen die enorme hoeveelheden voedsel weggooien. Het laatste verhaal dat ik daarover hoorde, was een boer die te kleine pompoenen gewoon weer op het veld gooide. Die pompoenen worden dus niet gebruikt.

Ik vind dat ethisch moeilijk te verantwoorden. Enerzijds is er heel veel armoede en komt gezond voedsel, zoals groenten en fruit, niet terecht bij sommige mensen omdat ze het niet kunnen betalen. Anderzijds legt de retail normen op die ervoor zorgen dat veel producten moeten worden vernietigd.

Ik blijf dan ook met de vraag naar monitoring zitten. Er is geen echt beleid. U zegt dat er geen directe actie is, maar dat die indirect is. Op welke manier wilt u druk zetten, bijvoorbeeld op de retail? Of monitort u algemeen wat de resultaten zijn? Het is immers niet op basis van een paar onderzoeksresultaten dat we weten welke vooruitgang er algemeen in de sector op dat vlak wordt geboekt. We spreken hier over meer dan 100.000 ton, dat is toch de moeite om echt structureel op te volgen en op die manier de vinger aan de pols te houden.

We wachten de rapportage van het plan af. Het is belangrijk dat we op basis van die eerste rapportage kunnen zien hoe het verder verloopt met de acties.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Collega, dank u wel voor het stellen van de vraag. Dit is een thema dat me na aan het hart ligt. De regering maakt ook effectief werk van dat actieplan tegen voedselverspilling en voedselverlies. Dat is een heel goede zaak, denk ik. Legitiem is wel de vraag hoe we met het actieplan daadwerkelijk heel snel het verschil kunnen maken op het terrein, en dan is de discussie rond de

cosmetische eisen voor groenten en fruit wel een belangrijke discussie. Daar liggen mogelijk nog wel een aantal goede pistes. Daar zijn mogelijk nog wel een aantal quick wins te maken. Het is absoluut zonde dat kwalitatieve en veilige voedingsproducten verloren gaan omdat ze niet beantwoorden aan een ideaalbeeld. Ik treed de collega bij in dezen: er moeten ook nog mogelijkheden worden gezocht in de eerste fases van de productieketen. Er zijn misschien nog mogelijkheden om die producten toch in te zetten. De vraag bij de voedselbanken is ook enorm groot. Ik denk dus dat dat toch nog eens moet worden bekeken.

Minister, inzake het nadien reduceren van de verliesstromen verwees u naar de heel goede onderzoeksprojecten van ILVO. Die ondersteunen we absoluut. De studie naar de impact van de cosmetische kwaliteitseisen op voedselverlies is niet herhaald. Meten is weten, vind ik. Het was ook een kritiek van het Rekenhof dat er te weinig monitoring is van het probleem. Goede data zijn heel belangrijk, denk ik, om het beleid daarop af te stemmen. Hoe moet het actieplan tegemoetkomen aan de opmerking van het Rekenhof over het inzetten op meer monitoring?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, het punt dat de collega heeft aangehaald, is inderdaad heel interessant. Ik steun alle dingen die hier zijn gezegd daarover. Ik wil daar iets aan toevoegen. In welke mate gaat u de mensen daarover ook sensibiliseren? Als mensen verse groenten of fruit hebben gekocht in de winkel, dan is de eerste stap uiteraard al gezet, maar ik merk heel veel dat, als die groente of dat fruit een dag of twee oud is en een bruin plekje of een donker puntje heeft, men dat dan zelfs niet meer wegsnijdt. Dan gooit men dat gewoon helemaal weg. Ik denk dus dat het interessant is om bij de sensibilisering ook iets in te zetten dat mensen ervan overtuigt dat die groenten of dat fruit evenzeer nog kunnen worden gebruikt en geconsumeerd.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Collega, dank u wel voor de vraag. Minister, bedankt voor het antwoord. Ik heb twee bedenkingen. Ten eerste, in september komt de Europese Commissie ook met een duurzame voedselstrategie. Daar zullen ook heel concrete doelstellingen rond het tegengaan van voedselverlies in zitten. Dat is dus ook iets waarop we ons zullen moeten richten en waarmee we actiever aan de slag zullen moeten gaan.

Ten tweede, er zijn actieplannen rond voedselverlies, maar er is natuurlijk ook de Vlaamse voedseltop geweest, en alles wat daarmee samenhangt. Misschien zijn er kansen om dat daar wat meer in te integreren en daarmee aan de slag te gaan. Kan dit dus ook mee deel uitmaken van de Vlaamse voedselstrategie en de Vlaamse voedseltop die we hebben gehad?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, dank u wel, ook voor het aansluiten bij de vraag van collega Steenwegen. Dit is een belangrijk thema, zoveel is duidelijk. Voor mij is het heel klaar. Collega Steenwegen, ik heb het er even moeilijk mee als u dat kwaliteitsvol voedsel dat er wat raar uitziet niet zou mogen worden aangeboden, of dat men dat niet of onvoldoende zou aanbieden. Dat is nu een van de mooie voorbeelden van de korte keten. Ik was afgelopen week nog op een boerderij waar de 'vreemde' aardbeien voor een veel lagere prijs werden aangeboden. Ik vind het heel belangrijk dat we zowel de consument als de retail meer dan dat vandaag het geval is daarop aanspreken en daarover sensibiliseren. Ook in de toekomst zal ik die verantwoordelijkheid nemen bij het opmaken van plannen en de monitoring daarvan, om daar toch meer aandacht aan te schenken dan vandaag het geval is. Ik zie ook wel een potentieel voor die producten voor de verwerkende sector. Ik

denk dat we alles moeten durven te bekijken en bespreken om het verlies aan zich van kwaliteitsvol voedsel, van groenten en fruit maximaal tegen te gaan. Ik denk dat daarover geen discussie bestaat. Dit is inderdaad ook een thema binnen de voedselstrategie die we in Vlaanderen hebben ontwikkeld om daar ook projectmatig meer aandacht aan te geven.

Ik denk echter dat dit iets breed maatschappelijks is. Op een bepaald ogenblik merken we iets op bij een bepaald product dat we niet gewoon zijn, en als het niet blinkt, als het ware, dan lusten we het niet. Dat heeft voor een stukje ook met opvoeding te maken, denk ik. Sensibilisering is dus wel belangrijk. Om de retail wat dit betreft mee in bad te trekken, moeten we het gesprek met Comeos durven aan te gaan. Vanuit een aantal confronterende vaststellingen, die we hebben gekwantificeerd, wil ik dit zeker verder opnemen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, dank u wel. Collega's, dank u wel voor het aansluiten. Ik denk dat iedereen de bekommernis deelt en dat er werk van moet worden gemaakt. Minister, we zullen het straks nog hebben over de biolandbouw. Ik denk dat de retail een enorm belangrijke speler is in dezen, die zeer bepalend is, en dat we dus echt met zijn allen in gesprek moeten gaan met de retail en daar druk op moeten zetten. Daar ligt het kalf immers gebonden, volgens mij. Natuurlijk zijn er overal in de keten voedselverliezen, maar het is toch vooral de retail die ons die ideale producten voorschotelt. Dat ideale, dat is dan volgens de normen die zij hanteren. Dat gaat immers niet alleen over wat de consument wil, maar ook over hoe zij hun producten in het schap kunnen leggen, over de hanteerbaarheid voor hen in de distributie en zo verder. Dat gaat dus echt over wat voor hen het meest ideale is. Dat mag in de rekken liggen. Dat heeft niks meer te maken met de kwaliteit van producten of wat de consument wil. Ik denk dus dat we de retail echt op haar verantwoordelijkheid moeten wijzen en er druk op moeten zetten omdat we dat als maatschappij niet aanvaarden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de doelstellingen van het nieuwe 'Strategisch plan Bio 2023-2027' – 2439 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De volgende vraag is een gekoppelde vraag van collega Talpe en collega Coel. Collega Talpe heeft echter laten weten dat ze hier vandaag niet aanwezig kan zijn, maar ze vraagt aan collega Coel om de vraag dan toch te stellen. Daardoor kan de minister het antwoord geven, gecoördineerd op beide vragen, want ze zijn vrij gelijkaardig. Collega Talpe zal dan het verslag ter hand nemen om het antwoord op haar elementen van de vraag te bekijken.

De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Als we collega Talpe van dienst kunnen zijn, dan doen we dat graag. Op maandag 24 april lanceerde de minister het nieuwe 'Strategisch plan Bio 2023-2027' in aanwezigheid van de betrokken partners en sectororganisaties. Centraal in dat plan zijn de streefcijfers tegen 2027 die de minister vooropstelt en die – moet ik toegeven – creatief zijn vormgegeven door de 5-maal-5-procent-ambities: 5 procent van het landbouwareaal biologisch, 5 procent biologische omzetwaarde binnen de totale dierlijke productie, 5 procent van de landbouwbedrijven bio, 5 procent bioconsumptie en tot slot 5 procent bio in de overheids catering. Die

ambities worden verder vormgegeven door strategische en operationele doelstellingen.

De belangrijkste doelstelling is een stijgende vraag naar bio. Het is immers noodzakelijk dat de markt voor bioproducten een vraaggestuurde markt is, omdat dat anders ten koste gaat van het inkomen van de biolandbouwer en het een goede ketenwerking tussen de verschillende schakels verhindert. Hiertoe wil men onder andere overheidsinstellingen, grootkeukens, maar ook de burgers-consumenten sensibiliseren om nog meer de stap richting bio te zetten via onder meer campagnes en educatieve pakketten in onze scholen. Ook het aantal marktdeelnemers stroomopwaarts in de bioketen proberen te verhogen, moet daaraan bijdragen.

Ook de ondersteuning van onze aanbieders, de Vlaamse biolandbouwers, wordt niet uit het oog verloren. Zo wil men de marktransparantie en samenwerking binnen de bioketen verhogen om meer evenwichtige machtsverhoudingen en faire prijzen te bewerkstelligen. Daarnaast is er ook de verhoogde GLB-steun (het gemeenschappelijk landbouwbeleid) voor omschakeling voorzien en is het VLIF-kader (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) voor productieve en niet-productieve investeringen meer op maat van biobedrijven. Ook de ondersteuning via netwerken, advies en vorming – uiteraard ook via het land- en tuinbouwonderwijs – moet de biolandbouw het noodzakelijke duwtje in de rug geven.

Tot slot vormen verbeterde kennisdeling, diepgaander onderzoek over biologische landbouw en een sterkere controle en monitoring het sluitstuk van het strategisch plan.

Een aantal vragen voor u, minister.

Hoe evalueert u de doelstellingen die in dit rapport opgenomen zijn in vergelijking tot de – weliswaar vrijblijvende en over de hele EU bekeken – Europese areaal-doelstelling van 25 procent uit de van boer-tot-bord-strategie? Hoe schat u in dat de maatregelen in dit Strategisch plan Bio kunnen bijdragen aan de doelstellingen rond mest- en pesticidereductie die eveneens deel uitmaken van de farm-to-fork-strategie (F2F)? Kan biologische landbouw daar als hefboom fungeren?

De retail en de voedingsindustrie zaten mee rond tafel bij de totstandkoming van dit plan. Zoals daarjuist ook al is aangehaald, vormen ze een belangrijke schakel in de keten om de vraagzijde te stimuleren en om biolandbouwers een faire prijs voor hun producten te laten ontvangen. Zijn de retail en de voedingsindustrie –in het overleg voorafgaand aan de opmaak van dit strategisch plan – concrete engagementen aangegaan om de vraag naar bio te stimuleren en om een correcte prijs voor de biologische landbouwers te garanderen?

Welke groei dient er tot slot nog gerealiseerd te worden om de doelstelling van 5 procent bio bij de overheids catering te bereiken en met welke concrete acties zult u deze specifieke doelstelling realiseren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. Ik ga zo volledig mogelijk antwoorden. Het zou kunnen dat er antwoorden bij zitten op de vraag van collega Talpe, maar ze waren zeer gelijklopend. Dat komt dus wel goed.

Dit nieuwe Strategisch plan Bio werd de voorbije maanden grondig voorbereid. Zoals ook in de vraag is aangegeven, legde de sector een heel sterke betrokkenheid aan de dag. Dat vonden we heel belangrijk. Stakeholders werden bevraagd en er werden meerdere workshops georganiseerd in verschillende domeinen. Er werden ook verschillende momenten voorzien om in gesprek te gaan met zowel de

landbouwers als met de experts op het terrein. Er werd een SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats) opgesteld, waarin mogelijke hinderpalen voor de verdere groei van de biosector werden geïdentificeerd.

Vanuit die input en informatie is de uitwerking van het plan gegroeid en werden zes strategische doelstellingen geformuleerd. De eerste betreft de stijgende vraag, de tweede de verdere optimalisering van de bioketen, vervolgens gaat het over meer bio in de landbouwpraktijk, blijven investeren in onderzoek en kennis, bio als koploper in duurzaamheid en als zesde doelstelling is er de ondersteunende wetgeving. Om die doelstellingen te kunnen realiseren zijn er in het plan negentien concrete operationele doelstellingen geformuleerd om het in de praktijk te kunnen gaan uitvoeren. We hebben daar, zoals u weet, duidelijk gekozen voor die 5-maal-5-strategie. Dat is de Vlaamse vertaling van de 25 procent vanuit Europa. Van daaruit willen we de vooropgestelde groei, die nodig is, realiseren, rekening houdend met de eigen Vlaamse context en de diversiteit aan productie.

Het bedrijf waar het nieuwe strategisch plan werd voorgesteld, de Wroeter, een maatwerkbedrijf in Limburg, heeft heel wat teelt onder glas. Dat is een belangrijk onderdeel van de bioproductie, maar maakt op het vlak van areaal natuurlijk minder verschil dan akkerbouwteelten of grasland. Eind 2021 bedroeg het aandeel bioareaal ongeveer 1,6 procent van het totale landbouwareaal. Als we tegen eind 2027 ons streefdoel van 5 procent gehaald hebben, betekent dat voor Vlaanderen dus een verdrievoudiging. Dat is toch wel vrij ambitieus.

In de globale Europese ambitie legt men de lat op 25 procent, wat eveneens ongeveer een verdrievoudiging van het Europese areaal tegen 2030 betekent. Er zijn uiteraard heel wat verschillen tussen de lidstaten. Het is in dit verband ook van belang dat een groeicijfer realistisch geformuleerd is. In Vlaanderen willen we inzetten op een gelijkaardige sprong. De 5 procent areaaldoelstelling is eveneens opgenomen in het strategisch plan van het GLB. Zoals ook in de strategische doelstellingen geformuleerd, blijven we met dit plan inzetten op de koploperspositie van bio in duurzaamheid, het sluiten van kringlopen, dierenwelzijn en biodiversiteit. We willen de biologische landbouw op die manier blijven naar voren schuiven als voorbeeld van goede milieuzorg en duurzame gewasbescherming. De biologische landbouw kan dus zo inderdaad als hefboom, motor en trekker naar meer duurzaamheid fungeren voor alle landbouwpraktijken.

Wat betreft de ondersteuning ter uitvoering van het Strategisch plan Bio, hebben we zowel aandacht voor de landbouwers, voor de keten als voor het bereiken van de consument. We zetten in op allerlei initiatieven om de biolandbouwers verder te ondersteunen, zowel voor instromers in spe als voor landbouwers die de overstap reeds hebben gemaakt. We ondersteunen allerlei advieskanalen, onderwijs, vorming, kennisnetwerken en noem maar op.

Daarnaast zijn in het Vlaamse GLB, dat op 1 januari 2023 van start ging en mee bijdraagt aan het Strategisch plan Bio, heel wat bijkomende financiële middelen voor de biolandbouwers voorzien. Er is de specifieke steun voor omschakeling naar biologische productie, waarvan de bedragen per hectare verhoogd zijn en waarvoor in totaal voor de gehele GLB-periode 14 miljoen euro is uitgetrokken. Voor de voortzetting van de biologische productie is een 'top-up'-betaling voorzien met een totaal geraamd budget van 6 miljoen euro. In het nieuwe GLB zijn ook verschillende generieke maatregelen opgenomen waarvoor de biolandbouwers door hun biologische productiemethode in aanmerking komen. Ik denk hier bijvoorbeeld aan de ecoregelingen rond mechanische onkruidbestrijding en ecologisch beheerd grasland.

Ten slotte wordt via 'Agricultural Knowledge and Innovation Systems' (AKIS) ook voorzien in adviesverlening en opleiding voor onze (bio)landbouwers. Daarnaast

voorzien we 800.000 euro extra ter uitvoering van andere elementen uit het Strategisch plan Bio. Dit brengt het budget voor 2023 en 2024 respectievelijk op 1,7 en 2 miljoen euro. Dit strategisch plan zet ook in op de vraagzijde en daarbij zal het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) uiteraard een rol spelen.

Naast de landbouworganisaties zaten ook andere spelers uit de bioketen aan tafel bij het tot stand komen van dit Strategisch plan Bio. Ook bij de verdere uitwerking van de verschillende acties, blijven alle stakeholders betrokken. De retail kan er met haar arsenaal aan beschikbare technieken en initiatieven in grote mate toe bijdragen dat bioproducten effectief in de winkelkar belanden. De supermarkten zijn het belangrijkste verkoopkanaal voor bioproducten en blijven dus een belangrijke partner bij het opschalen van de ketenwerking. Via initiatieven zoals 'Bio zoekt Keten' onderzoekt de biosector in overleg met de supermarkten hoe zij de vraag naar bio mee kunnen versterken.

Er zijn op dit moment nog geen concrete cijfers, collega, over het aandeel bio in overheids catering. Ook daar ligt een ambitie en verantwoordelijkheid om dat deel van de 5-maal-5-strategie te realiseren. Dit nieuwe Strategische plan Bio vormt het startpunt. Het Departement Landbouw en Visserij gaat hiermee verder aan de slag, samen met de verschillende stakeholders. Elke speler in het proces van de grootkeukens of overheids catering moet de juiste handvatten aangereikt krijgen om het aandeel van bio te doen stijgen. Het departement zal ondersteuning bieden via onder meer het faciliteren van kennisuitwisseling, het opmaken van een lijst van best practices die als inspiratie kunnen dienen, het ter beschikking stellen van voorbeelden van communicatie en het aanbieden van begeleiding. Die zijn allemaal gericht op het versterken van bio, ook binnen de overheids catering.

Dan de vraag over het biolastenboek: de principes, beginselen en productieregels voor de biologische productiemethode zijn vastgelegd in Europese verordeningen. Tijdens de onderhandelingen in het kader van de nieuwe Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten, werden de productieregels besproken en werd daarover een consensus bereikt.

In bijlage II wordt duidelijk gesteld dat "Biologische gewassen, behalve gewassen die op natuurlijke wijze in het water groeien, worden geproduceerd in levende bodem of in levende bodem gemengd of bemest met materialen en producten die zijn toegelaten in de biologische productie, in contact met de ondergrond en het vaste gesteente".

Dat geldt ook voor de glastuinbouw, inclusief de teelt van glastuinbouwgroenten, en dit niet enkel in Vlaanderen maar ook in de andere lidstaten. Biologische producten uit andere Europese lidstaten moeten uiteraard aan dezelfde productieregels voldoen als die geteeld in Vlaanderen. Er zijn echter wel enkele gelimiteerde uitzonderingen op de teelt in de volle grond, zoals bijvoorbeeld kruiden die in pot verkocht worden aan de consument. Dat werd in het verleden al gedoogd, maar is nu ook wettelijk vastgelegd.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u voor uw uitgebreid antwoord, minister. Ik denk dat het duidelijk is dat er heel wat concrete acties in het plan zitten en dat er op een gestructureerde manier gewerkt wordt aan de uitbouw van bio. Daar staan we allemaal wel achter, denk ik. Het is goed dat u ook aangeeft dat u niet klakkeloos en blindelings die Europese doelstellingen gaat overnemen, maar rekening houdt met de Vlaamse context en dat trapsgewijs gaat doen. De sector zelf was ook geen vragende partij om ineens naar 25 procent te gaan in Vlaanderen, vooral ook omdat we toch een vraaggestuurde markt willen behouden, zodat de prijs niet

keldert. Als de vraag niet volgt en je zit met heel veel aanbod, dan gaan de biolandbouwers slechter af zijn dan voorheen.

Bij die 5 procent overheidsclatering zegt u dat we het startpunt eigenlijk niet weten. Hoe hebt u dan die doelstelling bepaald? Voor hetzelfde geld zit u al op 7 procent. Dat zal natuurlijk niet zo zijn, maar als we echt geen enkel idee hebben van waar we nu zitten, in hoeverre is dat dan een uitdaging of een haalbaar iets? Hoe is die inschatting gemaakt?

Dan misschien nog twee dingen die mijn aandacht hadden getrokken in het plan zelf. Ik denk dat we rond onderzoek en innovatie in de biologische landbouw nog een heel traject kunnen afleggen. Het fundamenteel onderzoek is vooral toegespitst geweest op de meer gangbare landbouw, om daar die efficiëntiewinsten en productiviteitswinsten zo hoog mogelijk te krijgen. Er is nog relatief weinig echt onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld productiviteitswinsten in biologische landbouw, iets wat sommige boeren ook tegenhoudt om de stap te zetten. Ze denken dat ze daar geen voldoende inkomen mee kunnen genereren. Als we het aandeel in onze productie meer richting bio willen zien verschuiven, gaan ook daar nog wat winsten te boeken zijn. U kondigt daarvoor ook aan dat u projectvoorstellen en onderzoeksprojecten rond robuuste biologische plantaardige productiesystemen en robuuste biologische dierlijke productiesystemen verwacht tegen 15 juni. Hebt u daar al een indicatie van? Zijn er al veel kandidaturen voor binnengekomen of stel ik daar beter later een schriftelijke vraag over? Wellicht wel. Ten tweede was er een concept dat mij intrigeerde: de uitbouw van een nieuw 'lighthouse'-netwerk van biologische bedrijven in de dierlijke sector, om een beetje de brug te maken tussen theoretisch en toegepast onderzoek. Iets wat in bio geen sinecure is, omdat je daar niet met een gesloten stalsysteem zit waar je heel gerichte proefopstellingen kunt uitwerken. Je zit met uitloop en zo, dus dat is wat moeilijker. Via dat lighthouse-netwerk wilt u het onderzoek daarrond stimuleren. Kunt u wat meer toelichten hoe u dat ziet, welke stappen u wilt ondernemen om dat te stimuleren en wat de tijdlijn is om dat netwerk uit te bouwen?

Tot slot: in het kader van de Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS) hebben we natuurlijk heel veel bedrijven die voor een transitie staan, die hun bedrijfsmodel moeten herbekijken, die hun impact op het naburig leefmilieu onder de loep zullen moeten houden. Voor sommige zal dat misschien een opportuniteit zijn om op die locatie verder te boeren en van het gangbare naar het biologische systeem over te stappen, om hun impact op het naburig leefmilieu te verlagen en toch een bedrijfsmodel over te houden dat voldoende rendabel is. Zal er in het kader van de begeleiding die voorzien is in heel de PAS-transitie ook actief richting bio gekeken worden, niet dogmatisch maar daar waar de opportuniteit zich stelt?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Het is bij deze en vorige vragen vaak gegaan over het belang van onderzoek en ontwikkeling. Ik wilde gewoon even meegeven dat ik vandaag Jonas Vandicke op bezoek heb via het project 'Young Science meets Parliament'. Hij is een onderzoeker bij het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) die vandaag graag hoort hoe belangrijk het is een aantal zaken verder te onderzoeken en op de sporen te zetten.

Minister, ik ben blij dat er een nieuw actieplan is en een aantal nieuwe bijsturingen en nieuwe doelstellingen. Ik heb twee opmerkingen. Ik merk dat er heel wat jonge landbouwers zijn die vol goede moed starten met hun biobedrijf, maar na een aantal jaren afhaken. Ik vind het belangrijk om te weten wat de redenen zijn dat ze stoppen, en wat de uitdagingen zijn waar we moeten op werken om dat tegen te gaan, want het is natuurlijk heel jammer dat de instroom na een tijdje weer verdwijnt. Ik heb daarnet ook vernomen dat een aantal boeren die omgeschakeld

zijn naar biomelk, moeilijk een afzetmarkt vinden en in de problemen komen. Die monitoring en bijsturing zijn heel belangrijk.

Ik geloof heel sterk in de overheidsclatering om die afzetmarkt te vergroten. Het zal heel belangrijk zijn om werk te maken van een aantal goede aanbestedingen. Ik wil verwijzen naar een aantal zeer goede praktijken die op dit vlak al bestaan in heel wat steden en gemeenten, die bijvoorbeeld een x percentage biomaaltijden op school aanbieden. Vind dus niet zelf het warm water uit, maar doe navraag bij steden en gemeenten die ermee bezig zijn en heel wat goede resultaten hebben.

Ik heb zelf in het Europees Comité van de Regio's in heel Europa een aantal zeer goede voorbeelden kunnen verzamelen. Ik ben bezig met een resolutie rond die duurzame voedselstrategie binnen het Comité van de Regio's. Ik zal u die goede lokale praktijken overmaken, zodat u daarmee aan de slag kunt gaan in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel voor de vraag, collega Coel. Het is een belangrijk thema natuurlijk. Ik moet eerlijk zeggen dat we wat ontgoocheld waren door de doelstelling. Het is afgesproken met de sector, maar de sector heeft schrik om hoge doelstellingen te stellen en men ziet dat niet als het belangrijkste. Dat neemt niet weg dat het plan veel interessante en goede acties bevat. Het is belangrijk dat we vooruitgang boeken. Ook die 5 procent is vooruitgang natuurlijk. We hebben nog een heel lange weg te gaan. Ik hoop dat we in onze opzet slagen, maar het mag geen eindpunt zijn.

Ik kom even terug op daarnet en de rol van de retail en de markt, wat de collega's ook gezegd hebben. Het is belangrijk dat die markt er is, dat die consumptie volgt, of vooroploopt, zodat er een aantrekkingskracht is voor de landbouwers om over te stappen naar bio. Als het gaat over het succes van bio denken we vaak aan Oostenrijk, dat is de koploper maar dat is niet meteen vergelijkbaar met Vlaanderen of België. Maar kijk bijvoorbeeld wel eens naar Denemarken: 100 procent van de Denen kent het biologo, een op de drie bedrijven is bio, 13 procent van de aankopen in de retail en supermarkten is bio – voor sommige producten, wortelen en yoghurt, is dat 50 procent. Dat komt er niet zomaar, dat is het gevolg van een sterk beleid en een overtuiging dat de biologische landbouw een meerwaarde kan betekenen, men heeft daar heel hard rond gewerkt. Ik benadruk hier toch de rol van de retailer. Het is de retailer die bepaalt waar een product ligt en hoe zichtbaar en vindbaar het is. Het is ook de retailer die belangrijk is voor de prijszetting. In Denemarken hebben tien van de elf partijen in 2021 afgesproken om het areaal te verdubbelen. Momenteel is het ongeveer 10 procent. De meeste boeren doen het in eerste instantie wegens de opbrengst, maar zien in de bedrijfsvoering dan dat ook de bodemkwaliteit en de biodiversiteit mee verbeteren. Men heeft dus beslist om te verdubbelen, een verdubbeling van het marktaandeel, drie keer zoveel afzet in de restaurants. Ik wil maar zeggen dat mits een goed volgehouden beleid dat op die twee sporen werkt, men veel verder kan gaan dan 5 procent.

Wat ons betreft is er een beetje een ontgoocheling over de huidige doelstelling, maar dat hoeft geen eindpunt te zijn. Het is belangrijk dat er de overtuiging is dat men veel verder kan gaan. Ook in Vlaanderen is het belangrijk om een aantal boeren een toekomst en een waardig inkomen te geven.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Aansluitend op de discussies die er al geweest zijn, klopt het ook voor mij dat we richting bio moeten gaan. Maar er is natuurlijk ook de vrije markt. Als je kijkt naar wat er in Frankrijk met de melk is gebeurd, dan zijn daar heel veel bedrijven die financiële problemen hebben gekregen door

massaal in te zetten op biomelk. Die biomelk heeft dezelfde prijs of is zelfs goedkoper dan gewone melk geworden, dus we moeten toch wel opletten.

Het voorbeeld van Denemarken is goed, maar er is ook de realiteit. Ik weet niet hoelang het geduurd heeft voordat me aan de cijfers is geraakt die u beschreef en hoe lang het geduurd heeft om dat rendement te halen. Maar dat heeft allicht geld gekost aan de Deense overheid aangezien men waarschijnlijk geïnvesteerd heeft met subsidies om zo ver te komen. Mijn vraag is of we bereid zijn om dit op die manier te doen? Indien we niet bereid zijn, hoe kunnen we, minister, die markt monitoren? Ik zie bijvoorbeeld ook in Vlaanderen een coöperatieve in biomelk die beslist heeft om de productie van biomelk naar beneden te halen omdat het dezelfde kant opging als in Frankrijk. Dus de implementatie is niet evident en heeft tijd nodig. Vandaar dat ik blij ben om te horen dat er een differentiatie is van die 5-maal-5 ten opzichte van 2025. Ik steun dat maar alles heeft zijn tijd nodig. Het systeem gaat zich pas in de markt zetten op het moment dat er een markt voor is, mijnheer Steenwegen en mijnheer Coel. Ik steun het dus, maar we moeten oppassen om het geld van de Vlaamse overheid niet massaal in een bepaalde richting te duwen. Ik denk dat die markt zichzelf moet reguleren.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Het is een interessante vraag. Bio is toch bekend. Heel veel mensen kennen het biogebeuren. We zien dat er in de kookprogramma's op tv vaak naar bio wordt verwezen. Dat heeft natuurlijk zijn redenen, we hadden het daarnet over het cosmetische van vers fruit en groenten, maar de geur en de smaak zijn natuurlijk een ander gegeven waarbij bio een serieuze meerwaarde kan bieden.

Ik ben ook mee met wat de collega zegt, namelijk dat de doelstelling één ding is, maar dat het geen goede zaak is om het te forceren. Het marktaandeel vergroten is een goede zaak, maar niet forceren, zolang we het maar bereiken.

Een andere zaak is het voorbeeld van de vermarkting. Ik ga zelf mijn groenten en fruit kopen in Nederland, en dan moet ik vaststellen dat meer dan de helft van de leveranciers in Nederland Belgische bedrijven zijn. Dat is heel raar, zelfs de groothandel komt van Belgische bedrijven. Ik kan alleen maar vaststellen dat de vermarkting in Vlaanderen op dit moment een probleem is. Er zijn meer mensen die bio kopen en die doen net hetzelfde, net omdat de verkrijgbaarheid in Nederland beter is dan in Vlaanderen. Dus er schort hier iets wat het beleid betreft.

We moeten ook kijken dat via de wetgeving en de decreten die we erbovenop gooien de mogelijkheid wordt geschapen voor de Vlaamse boeren om die omschakeling te doen, en dat er ook een verdienmodel bij zit. We zien bijvoorbeeld met het Stikstofdecreet, of met de andere wetgeving, dat kleinere bedrijven in de problemen komen qua investering, qua eigen doelstellingen, qua verdienmodel. Een decreet op zich is goed, maar men legt er verschillende bovenop, waardoor we moeten opletten dat het doenbaar blijft. We hebben in de antwoorden op de actuele vragen gemerkt dat ook de bioboeren geraakt kunnen worden door de wetgeving, en dat heeft met die kleinschaligheid te maken. Dus we moeten opletten dat we bij de decreten die we zelf opstellen, het ene decreet geen afbreuk doet aan het andere.

Bart Dochy (cd&v): Misschien toch nog even de nadruk leggen – het is al aan bod gekomen – dat we ons toch geen begoochelingen mogen maken dat de politiek gaat bepalen wat de mensen zullen eten. Dat is waanzinnig. Als we op die manier gaan redeneren, dat wij de markt gaan maken en dan hopen dat de consument bereid is om daar een meerprijs voor te betalen ... Dat is de essentie van het verhaal. Bij hogere productiekosten verwacht de producent dat die kunnen worden gevaloriseerd in de verkoopprijs. Ik maak me daar zorgen over.

De enige goede manier om bio in de markt te zetten is de mensen overtuigen die meerprijs te betalen. De keten moet worden getrokken, aan een keten kun je niet duwen. Je kunt natuurlijk de markt kunstmatig bevoorraden met producten via subsidies, maar dan kom je in situaties terecht zoals in Frankrijk, waar de biomelk geen afzet meer heeft. De bio-eieren hebben vandaag amper nog de prijs van de gangbare eieren. Zelfs de kooi-eieren zijn op een bepaald moment duurder geweest dan de bio-eieren. De consument redeneert niet op die manier. Als je effectief bekommerd bent over de toekomst van de landbouw en de inkomsten van de boer, dan moet je aan de consumentzijde werken, dan moet je de consument overtuigen dat dit product voor hem een meerwaarde kan hebben en dat hij bereid moet zijn om een meerprijs te betalen. Dan zal de productie wel volgen. Laat de productie maar trager volgen, dan is de prijs hoger. Enkel op die manier kun je een duurzame markt creëren. Dat is wat ik denk. Wat denkt u, minister?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Ik wil beginnen met de heer Pieters, u zult me dat niet kwalijk nemen. Ik begrijp heel veel van uw bezorgdheden over de wetgeving die bijkomende kosten genereert voor de Vlaamse land- en tuinbouw. Maar u moet toch ook een zorg bij mij wegnemen, mijnheer Pieters. U gaat vandaag toch niet voor uw Vlaamse asperges naar Nederland?

Leo Pieters (Vlaams Belang): Niet voor asperges.

Minister Jo Brouns: Ik ben gerustgesteld. Alle gekheid op een stokje, ik zal een aantal vragen van de heer Coel beantwoorden. Het gemiddelde van de Vlaamse consumptie is vandaag 3,5 procent. We hebben de ambitie om naar 5 procent te gaan. Dat is als basis genomen om de overheids catering te aligneren. We extrapoleren dat. Als het Vlaamse gemiddelde bekend is, gebruiken we dat ook om die ambitie te stellen binnen de overheids catering.

Wat betreft het lighthouse-verhaal waarnaar verwezen wordt, denk ik dat de pioniers en goede praktijken vandaag kunnen en moeten worden gedeeld. Het sluit ook aan bij de vraag van collega Schauvliege. We moeten in een soort van exit-gesprek durven nagaan waarom men afhaakt. Sommigen haken af door omstandigheden. De markt is al heel vaak genoemd. Hieruit moeten we lessen trekken en meenemen naar de toekomst.

Het moet inderdaad een positieve keuze zijn. Door de wijzigende omstandigheden vandaag zijn er daartoe opportuniteiten die ook flankerend gesteund worden door de bijkomende middelen. Een flankerend beleid is nog iets anders dan een overheid die denkt het te kunnen overnemen om mensen in een bepaalde richting te sturen qua eetgewoontes.

Wat de ambitie betreft, is de verdrievoudiging toch een ambitieuze ambitie. We moeten vertrekken vanuit de realiteit vandaag. Het is vandaag inderdaad in beperkte mate aanwezig. De ambitie in de 5-maal-5-strategie is een verdrievoudiging. Ik deel ook de mening van collega Van Hulle. Als we kijken naar Denemarken, dan is dat een heel traject geweest dat niet van vandaag op morgen is gerealiseerd. Dat is de weg die je moet volgen. Het is belangrijk dat het een voldragen verhaal is dat voldoende ambitieus en voldoende realistisch is en op die manier haalbaar is en moet zijn.

We maken 5 miljoen euro vrij voor hen die de omschakeling wensen te maken. De middelen voor het plan zijn van 1,2 miljoen euro naar 2 miljoen euro gegaan. Er worden dus wel degelijk middelen vrijgemaakt ter ondersteuning en flankering om het verhaal op het terrein te kunnen realiseren en om de ambitie die in de 5-maal-5-strategie is gesteld, te kunnen waarmaken.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Er is heel veel gezegd, maar ik denk dat de kern van het verhaal moet zijn dat we dat kleine marktsegment niet moeten doodslaan met targets op het vlak van aanbod. Dan gaat de prijs kelderen en daar heeft niemand iets aan, in de eerste plaats de biolandbouwers niet die er hun kost niet meer mee gaan kunnen verdienen. We moeten eerder werken op de vraagzijde. Niet door de burgers vanuit de overheid te gaan opleggen wat ze moeten eten, ik denk dat niemand daar voor is. Er werd een beetje een karikatuur van gemaakt, maar om het debat op scherp te stellen, begrijp ik het wel. Sensibilisering kan zeker ook werken.

Een heel directe manier waardoor de overheid wel impact kan hebben op de vraagzijde is via de overheids catering. Ik zou dat heel breed zien: scholen, rusthuizen, administraties op lokaal, provinciaal en Vlaams niveau, noem maar op. Kortom, overal waar de overheid een vinger in de pap heeft als er eten moet worden besteld. Het kan maar helpen. Het zijn dan geen platte subsidies, maar ook overheidsmiddelen die gebruikt worden om die voeding aan te kopen. Uiteindelijk creëer je een vraag en zal de markt daarop inspelen door zich voor die aanbestedingen aan te bieden omdat ze dat interessant vinden. Het moet dan wel evenwichtig uitgewerkt worden, zodat het niet alleen de groothandel is die daarop intekent maar ook de kleinere biospelers kunnen meedoen, waardoor het de boer rechtstreeks ten goede komt. Dat zal een hele uitdaging zijn.

Ik denk dat we met het plan een hele stap hebben gezet. De ambities zijn verdrievoudigd, dat is toch niet niets. Dat neemt niet weg dat je in een langetermijnperspectief eventueel nog verder kunt gaan. Tegen 2027 is de lat alvast gelegd. Aan de slag en veel succes, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Natuurherstelwet van de Europese Unie – 2458 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, er is in dit dossier al veel gebeurd de laatste dagen en weken. De vraag was voordien al ingediend, maar toch ga ik ze stellen. Ik ben benieuwd naar uw antwoord.

De Europese Commissie wil binnenkort over de Natuurherstelwet stemmen, als onderdeel van de Green Deal. Die wet beoogt bindende doelen vast te leggen voor natuurherstel in de verschillende EU-lidstaten. Het doel is om tegen 2030 voor ten minste 20 procent van de land- en zeegebieden maatregelen voor natuurherstel in te voeren en dit tegen 2050 uiteindelijk uit te breiden tot alle ecosystemen. Wat echter duidelijk aan Europa gemeld moet worden, is dat Vlaanderen uniek is en dat men de Vlaamse situatie met geen enkele andere kan vergelijken. Dat heb ik ook al bij minister Demir aangegeven.

Hierover bevestigd in de plenaire vergadering stelde minister Demir dat de Vlaamse Regering beslist heeft dat ze een voorstander is van een Natuurherstelwet waarin de bestaande engagementen worden uitgewerkt, mits de concurrentiepositie van Vlaanderen geen buitenproportioneel nadelige effecten ondervindt. "Op basis daarvan zijn wij maandag tijdens het intra-Belgische overleg met de andere gewesten en de federale overheid overeengekomen om aan de Europese Commissie

kritische vragen te stellen, ook over de gevolgen van de voorgestelde Europese Natuurherstelwet”, zei de minister.

In welke mate werden en worden u, uw kabinet en het Departement Landbouw en Visserij betrokken bij de totstandkoming van het finale standpunt, alsook de impactanalyse?

Welke initiatieven zult u verder nog nemen om de mogelijke gevolgen van de wet te onderzoeken? Zult u desgevallend overleg plegen met de landbouwsector?

In welke mate zult en kunt u ervoor zorgen dat de landbouw in Vlaanderen beschermd wordt tegen het zoveelste geval van Europese regelgeving die geen rekening houdt met de situatie in Vlaanderen? Had u hieromtrent reeds contact met uw Europese collega-Landbouwministers en/of de Europese Landbouw-commissaris?

Acht u het een mogelijkheid om ook daadwerkelijk te kijken of bepaalde bondgenootschappen gesloten kunnen worden met landen die net als Vlaanderen geen doorsnee indeling van hun land hebben? Zo ja, hoe ziet u dit precies? Zo niet, waarom niet?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. Dit is inderdaad een zeer pertinente vraag als we kijken naar de impact op de Vlaamse landbouw.

Er werd intussen al heel wat werk verricht ter voorbereiding van het intra-Belgische overleg. Bij deze voorbereiding zijn de verschillende kabinetten betrokken en dit heeft geresulteerd in een duidelijk gezamenlijk Vlaams standpunt. Dit heeft als voordeel dat Vlaanderen met één stem kon spreken tijdens het intra-Belgisch overleg.

Ook mijn administratie, het Departement Landbouw en Visserij, wordt bevraagd en betrokken en was samen met mijn kabinet aanwezig tijdens het intra-Belgische overleg. Het Departement Landbouw en Visserij zit ook in het CCIM-experten-netwerk (Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid), waar het mee richting kan geven aan de ambtelijke voorbereiding van dit overleg.

Het spreekt voor zich dat wij Collega Demir in dit dossier ten volle steunen in het grondig onderzoeken van de mogelijke socio-economische en juridische impact op Vlaanderen van deze Natuurherstelwet. Twee studies werden reeds opgeleverd. Ook werden de sectoren hierover gehoord. De resultaten bevestigen nogmaals dat de gevolgen van de Natuurherstelwet significant kunnen zijn. Daarom dat Vlaanderen zich tijdens het intra-Belgisch overleg zeer kritisch opstelt en onder andere aandacht vraagt voor de versterking van een gelijk speelveld en om rekening te houden met de specifieke ruimtelijke en demografische Vlaamse situatie.

De Natuurherstelwet wordt momenteel volop besproken. Ik lees samen met u dat de Europese Volkspartij zich op dit ogenblik heel ernstige zorgen maakt. Verschillende lidstaten met een gelijkaardige structuur als Vlaanderen hebben al heel wat vragen en zorgen geuit.

Tijdens de onderhandelingen kan de tekst nog danig wijzigen, wat in dit geval noodzakelijk zal zijn. Ik plan dan ook om transparant en duidelijk te communiceren met de landbouwsector en hen nauw te betrekken bij het verdere verloop van dit proces, zoals we steeds doen in dossiers die hen aanbelangen. We moeten snel kunnen schakelen en kunnen inschatten wat de mogelijke opportuniteiten en impact kunnen zijn van nieuwe tekstvoorstellen.

Er is een consensus in de Vlaamse Regering dat de biodiversiteit onder druk staat in de EU en dat de natuur het waard is te beschermen. De manier waarop, dat is het voorwerp van discussie en op dat vlak vragen we aan de Europese Commissie om, meer dan ze tot nu toe doet, de specifieke omstandigheden van elk land of elke regio mee te nemen. Wat hier niet kan, kan mogelijk elders in de Unie wel zeer goed. Dat is iets wat ik alvast geleerd heb: Vlaanderen staat door zijn dichte structuur voor veel grotere uitdagingen dan andere Europese lidstaten. Europa zou meer vanuit zo'n realistische bril naar dergelijke dossiers moeten durven kijken.

Vlaanderen vraagt dan ook dat de Belgische positie deze specifieke aandacht voor de situatie van Vlaanderen en andere kleine dichtbevolkte lidstaten duidelijk stelt. We zijn, samen met een aantal andere lidstaten, zoals Nederland, Denemarken, Oostenrijk en Ierland, vragende partij om meer flexibiliteit in het voorstel tot Natuurherstellwet in te bouwen. Daarbij dient maximaal rekening te worden gehouden met het principe van subsidiariteit.

Samen met mijn diensten heb ik al meermaals contact gehad met Nederland, dat een heel gelijkaardige positie inneemt als Vlaanderen. Ik ben hiervoor al meermaals in contact geweest met mijn collega, minister Adema. Verder zijn er contacten geweest met mijn Waalse en federale collega bevoegd voor Landbouw. In de eerste plaats is dit een dossier dat besproken wordt in de Raad Leefmilieu, waar collega Demir het dossier aanstuurt. Als minister van Landbouw én van Economie zijn er natuurlijk specifieke bezorgdheden die ik deel binnen de Vlaamse Regering en waarrond het standpunt wordt opgebouwd.

Zoals u weet kan België geen standpunten innemen op Europees niveau zolang er op Belgisch niveau geen consensus is. Daar wordt nu hard aan gewerkt. Vlaanderen heeft er dus alle voordeel bij om zich eerst constructief maar kritisch op te stellen in de Belgische standpuntbepaling. Er is ondertussen een eerste standpuntbepaling gebeurd en er zal in de toekomst verder worden gewerkt aan de verfijning van het standpunt, zodat de Vlaamse bekommernissen maximaal mee verdedigd kunnen worden tijdens de Europese onderhandelingen.

Ondertussen blijft de Vlaamse Regering niet bij de pakken zitten en zijn er intensieve contacten met andere lidstaten die dicht bij ons standpunt staan. Wij werken momenteel aan een coalitie met een groep van lidstaten die dezelfde zorgen en kritische geluiden laten horen als Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u voor uw antwoord, minister. Het klinkt goed, dus we zullen zien hoe het vordert.

In welke mate denkt u, als we binnen België niet tot een eensgezind standpunt komen, dat we evenzeer effect kunnen hebben op Europese standpunten, dat we daar nog evenzeer een hand in kunnen hebben om toch nog een wijziging te verkrijgen, los van de Europese fractie die er nu ook moeilijkheden bij formuleert?

Tot daar mijn bijkomende vraag.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, het is collega Demir die in dit dossier België zal vertegenwoordigen, collega Demir, die uitblinkt in afwezigheid op het Europese forum. Inzake Klimaat gaat ze gewoon niet, ze is altijd afwezig. Haar zeggenschap in Europa is ondertussen zowat onder het nulpunt gedaald. België zit dankzij de houding van deze Vlaamse Regering op het vlak van klimaat in het schuifje van landen als Hongarije, Polen en zo verder, landen die altijd dwarsliggen en geen vooruitgang willen maken. We zitten in de Landbouwcommissie, dus we

weten wat de impact van de klimaatverandering op de landbouw is. Als deze Vlaamse Regering het belangrijk vindt dat de landbouw in Vlaanderen kan overleven, dan roep ik u op om met de Vlaamse Regering ook aan dat klimaatbeleid te trekken en op te komen voor een ambitieus klimaatbeleid, want het zijn onze landbouwers die het eerste slachtoffer zijn van het ontbreken van een goed en ambitieus klimaatbeleid, vandaag al.

Ik wens jullie veel succes in het overleg met de andere gewesten en de federale overheid om tot een akkoord te komen, want ik denk dat het een harde noot om te kraken wordt, waardoor België zich ook in dezen als lidstaat waarschijnlijk zal moeten onthouden. Dat is een spijtige zaak. Het zou beter zijn als België op Europees niveau het debat mee voert, maar spijtig genoeg hebben wij een Vlaamse Regering en een Vlaamse minister die dat constant weigeren.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik denk dat collega Steenwegen een aantal dingen door elkaar haalt. Een Belgisch standpunt aan de Europese tafel moet worden vormgegeven door een intra-Belgisch akkoord, en dan kun je op Europees niveau een standpunt gaan vertolken.

Als u hoopt dat de Vlaamse Regering niet langer dwarsligt, dan is dat eigenlijk eufemistisch gesteld. Als Vlaanderen snel akkoord gaat met wat de Ecoloministers in Brussel, Wallonië en op het federale niveau vinden wat er in Europa gezegd moet worden, dan is Vlaanderen zagezegd constructief en verdedigt het de belangen van de Vlaamse landbouw en het Vlaamse klimaatplan.

Ik heb daar een ander idee over. Ik vind dat Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid moet nemen op het vlak van klimaat en natuurherstel, maar dat het ook eerbaar en verstandig is om de impact van al die Europese plannen goed door te denken in de Vlaamse context, zeker gezien het parcours dat we de voorbije twintig jaar gelopen hebben om de vorige doelstellingen te halen, iets waar we nog altijd mee bezig zijn. Het zal nog een werk zijn. Daar nu nog eens een laag bovenop leggen en blindelings meegaan in Europese doelstellingen die in een Vlaamse context nauwelijks en niet zonder een grote economische kost gehaald kunnen worden, dat lijkt me onverstandig. Het is aan de partijen die hier achter de veren zitten van de Vlaamse minister en die federaal iets te zeggen hebben, om de verantwoordelijkheid te nemen om dat federale standpunt wat meer in de richting van het Vlaamse te laten opschuiven, zodat er effectief met een krachtige stem voor bijsturing gepleit kan worden op het Europese niveau. Het is nogal gemakkelijk om met Groen te zeggen dat Vlaanderen niet genoeg spreekt op het Europese niveau, het Europese niveau te veel blokkeert, waarmee u eigenlijk zegt dat Vlaanderen niet genoeg aan het handje van de Ecoloministers loopt, maar er op federaal niveau niet in slagen om een minister tot een redelijk standpunt te kunnen bewegen om de krachten met Vlaanderen te bundelen en dat standpunt Europees te gaan verdedigen. Dat is langs beide kanten een nogal gemakkelijke aanval op een Vlaamse minister. Ik denk dat we onze belangen vanuit Vlaanderen beter dienen door op Vlaams niveau gezonde standpunten in te nemen en dan binnen België tot een gedeeld akkoord te komen om de standpunten te verdedigen op het Europese niveau. Gewoon zeggen dat het de legestoelpolitiek is die ervoor zorgt dat er in Vlaanderen niets 'bougeert', dat vind ik in de twee richtingen veel te gemakkelijk.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik lees even een Belga-artikel van gisterenavond voor: "Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir heeft aan de andere regeringen in ons land gevraagd om zich achter de positie te scharen van Finland, Denemarken, Ierland, Letland, Litouwen, Griekenland en Malta over de Europese Natuurherstelwet." Ik viel uit de lucht. Ik wist hier niets van. Is dit vrijdag op de

ministerraad besproken? Wat houdt dit in? Ik constateer vandaag ook dat de Europese Volkspartij de omstreden Natuurherstelwet van tafel wil. Wat is juist in dit verhaal?

Bart Dochy (cd&v): Collega's, er zijn twee belangrijke zaken in dergelijke dossiers. We hebben in het verleden meegemaakt met andere Europese regels waarbij de lidstaat nog vrijheid heeft om die regels zelf wat in te vullen, dat Vlaanderen er specialist in is om zichzelf te kastijden en de strengste interpretatie van de norm toe te passen, wat het ons alleen maar moeilijk maakt en zelfs een deel van onze economie kapotmaakt, terwijl Europa het niet zo voor ogen heeft. Dat geldt in het kader van passende beoordelingen, in het kader van herstel van habitats, dat geldt voor onze interpretatie van wat we doen met stikstof in het natuurverhaal, wat eigenlijk geen Europese vraag aan sich is. We zijn, als je het vanuit natuurhoek bekijkt, misschien wel de beste leerling van Europa, maar zeker niet de beste leerling als je het bekijkt vanuit het standpunt van de economie, de maatschappelijke context en de leefbaarheid, als we ook de sociale elementen van duurzaamheid meenemen.

Twee, Europa heeft sinds een aantal decennia de keuze gemaakt om meer specificiteit in te voeren in zijn beleid. De eenheidsworst van bijvoorbeeld het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is voor een stuk gedifferentieerd via het plattelandsbeleid om de lidstaten de eigenheid van bepaalde regio's zelf te laten invullen. Het lijkt me bijzonder cynisch dat men een dergelijke wet, waarin 30 procent – te evolueren naar 20 procent – naar voren geschoven wordt, waarin men dus oppervlaktedoelstellingen voorstelt los van de omgeving en de omstandigheden in bepaalde deelstaten van EU-lidstaten, zomaar zou doordrijven. Het lijkt me zeer logisch dat België een standpunt kan innemen om voor een zekere differentiatie en realiteitszin te pleiten. Ik kan me niet inbeelden dat dat niet kan.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, ik deel de bezorgdheid van collega Dochy. We hebben vanuit Vlaanderen gewogen om te komen tot een gedragen Belgisch standpunt en we blijven dat doen. Dat standpunt is geïnspireerd door de Vlaamse zienswijze dat het een gewestbevoegdheid is, dat het de gewesten toekomt. We hopen dat we de collega's in de andere delen van dit land daarvan kunnen overtuigen.

De kennis die we in Vlaanderen hebben, hebben we ook gedeeld met andere lidstaten. We hebben ervaren en gemerkt dat dat gewaardeerd wordt. Die kennis is belangrijk om de echte impact in te schatten, want we merken dat dat niet overal even goed gebeurde. Die kennisdeling vanuit Vlaanderen in dit soort dossiers met een impact op andere functies in het landschap, de landbouw en de economie, die wordt gewaardeerd door andere lidstaten en zo ontstaat er in de feiten een coalitie van landen die dezelfde zorgen hebben en dezelfde opmerkingen maken. Wij zijn uiteraard niet tegen meer natuur of meer biodiversiteit, maar bekijken het vanuit een realistischer perspectief, met respect voor subsidiariteit en vanuit een echte Europese insteek, waarbij je over de grenzen heen gaat kijken waar bepaalde zaken mogelijk zijn, zonder dat je dat overal eenzijdig en eenvormig gaat opleggen. Vlaanderen is inderdaad Frankrijk niet.

We hebben het er daarnet nog over gehad: je hebt de Europese ambities en doelen enerzijds en de Vlaamse context anderzijds. Daar moeten wij mee aan de slag gaan, met respect daarvoor.

Politiek zie je natuurlijk ook een evolutie, wat zich uit in wat we vandaag kunnen lezen rond het standpunt van de EVP, die natuurlijk ook via allerlei kanalen en via de lidstaten geïnformeerd wordt, vanuit een realiteit op het terrein. Er is ook verwezen naar de stikstofambities die we moeten realiseren in onze Natura 2000-gebieden. Dat is in andere lidstaten ook zo. Nogmaals, we zijn niet tegen meer

biodiversiteit, maar we pleiten wel voor enige realiteitszin en enige diversiteit binnen Europa. Het gezond verstand moet zegevieren.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord.

U bent Vlaams minister van Landbouw, maar ook van Innovatie. De zaken waar we hier in uitmunten, mogen we gerust delen met andere landen, zodat zij ook inzien waar ze voor staan. Ik hoop dat het Vlaamse standpunt meer ingang kan vinden. Is het met België, dan is het goed, maar ook zonder kan het, denk ik. Daar moet u dan ook voor gaan. Ik heb over minister Demir al gezegd dat ze niet de advocaat van Europa moet spelen, maar Vlaams minister moet zijn, hier in Vlaanderen. Het is nodig dat onze ministers dat vooropstellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.